Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

MILKO MIKOLA: ZGODOVINA ŠKOFJE VASI Z BLIŽNJO OKOLICO

Bischofstorf – Bischolffdor – Pischelsdorf – Škofle – Pischofdorf – Bischofdorf – Škofja vas

Priznani zgodovinar dr. Milko Mikola delo posveča vasi na robu Celja, kjer živi že dobri dve desetletji. Po profesionalnem zgodovinopisju se je v času po upokojitvi torej lotil še krajevne zgodovine in proučevanja preteklosti kraja, s katerim se čuti povezanega. Zgodovino Škofje vasi spoznavamo skozi čas po tematikah, prinaša pa tudi nekatere zamolčane zgodbe.

Poleg zgodovine Škofje vasi je v knjigi zajeta tudi zgodovina njene bližnje in širše okolice. Glavni poudarek je seveda na Škofji vasi, saj je ta predstavljala upravno-politično, gospodarsko in kulturno središče obravnavanega območja. Besedilo dopolnjuje bogato slikovno gradivo, podatki pa temeljijo na temeljijo na arhivskem gradivu (Zgodovinski arhiv Celje, Arhiv Republike Slovenije in Muzej novejše zgodovine Celje).

Avtor nam predstavi prve omembe imena vasi in oblike zapisa njenega imena; izpostavi arheološke najdbe s tega območja ter predstavi zemljiške gospoščine, ki so jim v obdobju fevdalizma pripadale tamkajšnje podložniške kmetije. Razišče organizacijo oblasti in krajevne samouprave od srednjega veka naprej, predstavi razvoj gospodarstva, oblikovanja društev in kulturnega dogajanja. Osrednji del knjige je avtor namenil okupatorjevemu nasilju nad prebivalci Škofje vasi (preberemo tudi pisma talcev iz Škofje vasi in okolice ter tragediji dveh lokalnih družin), organizaciji narodnoosvobodilnega gibanja, nasilju ljudske oblasti v prvih povojnih letih in političnim organizacijam. V zadnjem delu predstavi še kulturno dediščino in spomenike, pomembne osebnosti iz teh krajev, zaključi pa z veliko poplavo, ki je Škofjo vas prizadela leta 1954. Za vse prebivalce bodo zanimivi tudi faksimili dodanih dokumentov, ki pričajo o življenju prednikov, in sicer seznam posestnikov na območju katastrske občine Škofja vas iz leta 1925, seznam žrtev okupatorjevega nasilja ter seznam mobilizirancev v nemško vojsko.

Podatki o knjigi

- Naslov: Zgodovina Škofje vasi z bližnjo okolico
- Avtor: dr. Milko Mikola
- Urednica: dr. Tanja Ozvatič
- Format: 165 mm x 235 mm
- Vezava: mehka
- Število strani: 252
- Število fotografij: 100+
- ISBN: 978-961-278-623-6
- Cena: 25,00 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2022

Kontakt

Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Dr. Milko Mikola (1946) izhaja iz Grobelnega, šolal se je v Šentjurju in je po gimnaziji v Celju študiral zgodovino in sociologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Po končanem študiju je deset let poučeval v Celju, nato je več kot dvajset let delal v Zgodovinskem arhivu Celje, kjer se je v začetku devetdesetih let začel ukvarjati s proučevanjem komunistične represije na Celjskem in v Sloveniji in iz te tematike najprej opravil magisterij, nato pa še doktorat. Leta 2005 je prevzel vodenje Sektorja za popravo krivic in za narodno spravo pri Ministrstvu za pravosodje, leta 2008 je postal vršilec dolžnosti direktorja takrat ustanovljenega Študijskega centra za narodno spravo, že naslednje leto pa se je upokojil. Do leta 1999 je s svojo družino živel v Celju, nato se je preselil v Škofjo vas. Na področju proučevanja komunistične represije v Sloveniji je dr. Milko Mikola opravil pionirsko delo, napisal in izdal je več knjig in zbornikov, med katerimi je nedvomno najpomembnejša *Rdeče nasilje. Represija v Sloveniji po letu 1945* (Celjska Mohorjeva družba, 2012), ki predstavlja njegovo življenjsko delo, ob tem pa še: *Sodni procesi na Celjskem 1944–1951* (1995), *Revolucionarno nasilje na Štajerskem (1941–1945)* (2014), *Celje v plamenih revolucije* (2015), *Kazenske ustanove in zaporniki v Sloveniji 1945–1951* (2016), *Industrija na Celjskem do leta 1941* (1991) ter številne druge. Za raziskovalno delo na področju zgodovinopisja je leta 2009 prejel srebrni grb Mestne občine Celje, leta 2013 pa Zoisovo priznanje.

Iz knjige

DR. ANTON NOVAČAN (1887–1951)

Dr. Anton Novačan je bil politik, diplomat, narodni poslanec v jugoslovanskem parlamentu pa tudi pesnik, pripovednik in dramatik.[284] Rodil se je 9. julija 1887 v Zadobrovi na skromni kmetiji očetu Janezu in materi Mariji, rojeni Višnarjevi. Bil je peti izmed desetih otrok. Osnovno šolo je obiskoval na okoliški osnovni šoli v Celju, nato pa se je leta 1899 vpisal na samostojno slovensko-nemško vzporednico nižje gimnazije v Celju. Ker v četrtem letniku gimnazije ni bil uspešen pri grščini, je oče zahteval, da se zaposli v Majdičevem mlinu na Spodnji Hudinji, čemur pa se je uprl. Odpravil se je na Hrvaško, gimnazijski študij je nadaljeval v Zagrebu, Karlovcu in v Varaždinu, kjer je tudi maturiral.

Po opravljeni maturi leta 1908 se je na univerzi v Pragi vpisal na študij prava. Od 1910 do 1913 je bival v Parizu, Münchnu in Moskvi. Ko se je začela prva svetovna vojna, so ga avstrijske oblasti pod obtožbo, da dela proti državi, zaprle. Ko je bil iz zapora izpuščen, je bil vpoklican v vojsko. V tem času je na praški univerzi doktoriral iz prava, nato pa je služboval kot vojaški sodnik. Konec vojne je pričakal v Zagrebu. V naslednjih treh letih se je udejstvoval v diplomaciji in politiki, vendar ne preveč uspešno. Leta 1921 se je vrnil v Celje, kjer je aktivno stopil v politiko. Kot pristaš srbske Zemljoradničke stranke je tega leta ustanovil svojo politično stranko, imenovano Slovenska zemljoradnička stranka, in začel izdajati politični list *Naša vas*, za katerega pa je pisal večinoma sam. V njem je nastopal proti avstrijankarstvu in klerikalizmu ter proti klečeplazenju slovenskih politikov pred Beogradom in Srbi.

Že naslednje leto je povezovanje s srbskimi kmetijci opustil in se povezal s Hrvaško republikansko kmečko stranko Stjepana Radića. Tedaj je svojo Slovensko zemljoradničko stranko preimenoval v Slovensko republikansko stranko, katere glasilo je postal časopis *Republikanec*. Stranka se je zavzemala za preoblikovanje Kraljevine SHS v zvezno republiko, v kateri bi vladala kmet in delavec. Slovenija naj bi bila kmečka republika. Ko leta 1923 ni bil izvoljen v jugoslovanski parlament, je takšen politični program opustil in se uklonil kralju, ki ga je zato nagradil s službo v diplomaciji. Deloval je v Varšavi, Brtäili

[284] Vsi navedeni podatki o dr. Antonu Novačanu so povzeti iz: Bruno Hartman, Dr. Anton Novačan iz Zadobrove, *Vojniški svet v utripu časa, Zbornik ob stoletnici vojniške župnijske cerkve (1896–1899)*, Vojnik, 1997,162–170.

Dr. Anton Novačan z ženo Josipino (Pepušo). Vir: *Temna stran meseca: kratka zgodovina totalitarizma v Sloveniji 1945–1990*, Ljubljana: Nova revija, 1988, 623.

(Romunija), Kairu, Celovcu in Bariju, vmes pa je bil odvetnik in državni poslanec na listi Jugoslovanske nacionalne stranke (JNS).

Ob Hudinji v Šmarjeti sta si z ženo Josipino (Pepušo) zgradila hišo, ki pa so jo nemške okupacijske oblasti skupaj s posestvom že leta 1941 zaplenile, ker jim je bilo znano, da je kot zaveden Slovenec celjske Nemce in nemčurje sovražil in se je pred vojno z njimi večkrat tudi pretepal. Njegovo ženo so oblasti najprej zaprle v Celju, nato pa so jo izgnale k njemu v Beograd. Junija 1942 mu je iz okupiranega Beograda uspelo preko Bolgarije in Turčije pobegniti k Britancem v Jeruzalem, ki pa so ga zaradi suma, da je nemški agent, internirali v koncentracijsko taborišče. Po izpustu iz taborišča je v Kairu postal uradnik jugoslovanske begunske kraljeve vlade. Po končani vojni leta 1945 se je dr. Anton Novačan napotil v Rim, od tam pa v Benetke. Končno se je naselil v Trstu, kamor je prispela tudi njegova žena Josipina. Čeprav ga je predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije Josip Vidmar vabil, naj se vrne v Slovenijo, zaradi svojega nasprotovanja komunistični oblasti tega ni storil, ampak je leta 1949 skupaj z ženo emigriral v Argentino. Tam si je v

3000 Celje, Prešernova ulica 23, T 03 426 48 00, F 03 426 48 10, Knjigarna: T 03 490 14 21, F 03 490 14 22
1000 Ljubljana, Nazorjeva ulica 1, T 01 244 36 52, F 01 244 36 75, Knjigarna: T 01 244 36 50
info@celjska-mohorjeva.si • www.mohorjeva.org